

ВІДГУК

офіційного опонента – доктор юридичних наук, доцента, заслуженого діяча науки і техніки України – Бараша Євгена Юхимовича на дисертацію Михальського Олега Олександровича «Адміністративно-правова протидія правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертаційного дослідження. В нашій країні намітилася тенденція до підвищення попиту на захист прав інтелектуальної власності в останні роки. До Укрпатенту лише протягом вересня 2017 року надійшло 4055 заявок на об'єкти промислової власності. Серед заявок: 280 - на винаходи, 512 - на корисні моделі, 3086 - на знаки для товарів, 177 - на промислові зразки. Загальна кількість охоронних документів на об'єкти промислової власності, зареєстрованих у вересні, становить 2338. Відповідно такому попиту сприяє розвиток підприємництва та ринкова конкуренція, тобто умови, за яких суб'єкти господарювання та громадяни намагаються відособити свою продукцію від іншої. Водночас, поряд зі збільшенням кількості об'єктів інтелектуальної власності розширюється кількість та видова різноманітність порушень пов'язаних із ними прав. У зв'язку з цим виникає потреба у дослідженні широкого кола питань, пов'язаних з адміністративно-правовою протидією правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні.

Актуальність дисертаційного дослідження Михальського Олега Олександровича «Адміністративно-правова протидія правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні» також обумовлена необхідністю удосконалення національного законодавства і наближення його до міжнародних стандартів.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015, Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, схваленої

розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 червня 2016 р. № 402-р, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016 – 2020 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р., плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлено досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Загальна структура роботи в цілому є логічною, послідовною, раціональною, обґрунтованою предметом, метою та завданнями дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, поділених на одинадцять підрозділів, висновків й списку використаних джерел.

Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу чинного законодавства України, узагальнення практики його реалізації та міжнародного досвіду визначити сутність та особливості протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні, а також шляхи удосконалення відповідного адміністративного законодавства.

Науково-теоретичним підґрунтям дисертаційного дослідження є праці фахівців у галузі філософії, загальної теорії держави і права, теорії управління, адміністративного права, інших галузевих правових наук. Нормативною основою дисертації є Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, кодекси, інші закони України, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, підзаконні нормативні акти, які регламентують правові засади протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні. Інформаційною та емпіричною базою дослідження є узагальнення практики діяльності суб'єктів протидії

правопорушенням у сфері інтелектуальної власності, довідкові видання, статистичні й інші матеріали.

Ознайомлення із дисертаційним дослідженням дає підстави для висновку, що основні положення і висновки, які виносяться автором на захист, мають відповідний ступінь наукової новизни. Підґрунтям цих, на мою думку, в більшості випадків, обґрунтованих та достовірних висновків, які доповнюють існуючі позиції науковців або по-новому надають вирішення існуючих проблем, виступають достатні методологічна, теоретична, інформаційна та джерельна бази.

Характеристика змісту роботи. Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений теоретичний підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили автору аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційне дослідження є однією з перших спроб комплексно, на узагальненому рівні, з використанням сучасних методів наукового пізнання визначити сутність та особливості адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні і надати науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо підвищення її ефективності. Зокрема, в дисертаційному дослідженні визначено, що особливостями адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності є: по-перше, адміністративно-правова протидія — це врегульована нормами адміністративного права діяльність, яка полягає у фактичному виявленні та припиненні порушень у сфері інтелектуальної власності; по-друге, адміністративно-правова протидія у сфері інтелектуальної власності є діяльністю органів державної влади в Україні, тобто, іншими словами, має владно-управлінський характер; по-третє,

адміністративно-правова протидія у сфері інтелектуальної власності має свій специфічний об'єкт правового регулювання (с. 78).

В дисертації охарактеризовано етапи становлення та розвитку правових засад протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності (с. 79-80).

Проведено комплексну класифікацію принципів адміністративно-правової протидії порушенням у сфері інтелектуальної власності на загальні та спеціальні. До загальних принципів віднесено принцип: а) верховенства права; б) законності; в) гласності; г) рівності. До спеціальних принципів віднесено: а) принцип невідворотності настання юридичної відповідальності за вчинення правопорушень у сфері інтелектуальної власності; б) принцип поєднання захисних та попереджувальних засобів протидії; в) принцип забезпечення права на оскарження рішень чи дій суб'єктів, які уповноважені протидіяти правопорушенням у сфері інтелектуальної власності; г) принцип стимулювання; г) принцип імперативності (с. 146).

Акцентовано увагу, що процес оптимізації системи суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні слід розглядати в контексті Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні та Плану заходів з реалізації Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 632-р. (с. 202).

Поряд з позитивною в цілому оцінкою дисертації Михальського Олега Олександровича, вважаю доцільним висловити критичні зауваження щодо окремих її положень і висновків. Деякі висновки автора носять здебільшого описовий характер, що утруднює їх практичну реалізацію. У роботі висловлена низка міркувань, що викликають заперечення, хоча самі по собі вони відносяться до дискусійних теоретичних та практичних питань.

1. Як вказує автор, якщо дії суб'єктів виходять за рамки цивільно-правових відносин, то застосовується адміністративно-правовий чи кримінальний захист як елемент державно-правового механізму протидії

правопорушенням у сфері інтелектуальної власності. В даному разі мова йде про суспільно небезпечні діяння (с. 59). Однак, слід уточнити, що адміністративно-правова протидія стосується лише суспільно шкідливих діянь, що відрізняє їх від кримінально караних. Крім того, не достатньо обґрунтовано тотожність категорій «адміністративно-правова протидія» та «адміністративно-правовий захист» (с. 35). Адже, як зазначає сам автор, адміністративно-правовий захист є елементом державного механізму протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності (с.60).

2. Потребує уточнення запропоноване автором визначення поняття інтелектуальної власності як об'єкта адміністративно-правової протидії, яку автор визначає як сукупність соціальних відносин у сфері створення і використання об'єктів інтелектуальної власності, на які спрямовано правопорушення (с.78-79). По-перше, власне інтелектуальна власність є складовою права володіння, користування та розпорядження майном, а об'єктом зазначеної протидії є порушення саме права власника. По-друге, правопорушення спрямовуються не лише на створення та використання об'єктів інтелектуальної власності, а й на особу власника, процеси розпорядження та припинення прав на відповідні об'єкти. Відтак, необхідно уточнити визначення поняття інтелектуальної власності.

3. Розглядаючи у підрозділі 2.1 дисертації принципи адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні, автором не зовсім чітко окреслено їх систему. Зокрема, принцип невідворотності настання юридичної відповідальності за вчинення правопорушень (с. 94), який віднесено до спеціальних принципів, належить до загальних принципів, хоча і застосовується у сфері інтелектуальної власності. Також серед загальних принципів виокремлено принцип контролю (с. 95), хоча контроль належить не до принципів, а до методів адміністративно-правової протидії у досліджуваній сфері. Тому слід уточнити систему принципів у цій сфері.

4. Дещо звуженим уявляється підхід дисертанта до визначення суб'єкту протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності - уповноважений орган державної влади, який наділений всіма необхідними юридичними інструментами, використання яких дозволяє йому бути учасником правовідносин щодо протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності (с. 112). Слід відзначити, що вже на сторінці 117 роботи пропонується включити до системи суб'єктів протидії правопорушенням факультативний суб'єкт, а саме громадські організації, які також здійснюють протидію правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні. Відповідно доцільно уточнити систему суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності.

5. Розглядаючи зарубіжний досвід протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності та можливості його використання в Україні (п.3.1), доцільно було навести конкретні пропозиції щодо адаптації європейського досвіду правового регулювання в цій галузі до національного законодавства України. Віддаючи належне проведеному автором дослідженню відповідного правового регулювання зазначених питань в різних країнах світу, слід звернути увагу, що Україною прийнято європейський вектор розвитку. Саме тому основна увага має приділятися питанням приведення вітчизняного законодавства до європейських стандартів.

Водночас, наведені спірні точки зору і висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, яка носить самостійний і творчий характер, має наукову і практичну цінність. Наявність дискусійних питань, насамперед, характеризує складність і актуальність досліджуваної теми та власний підхід до її розгляду дисертантом. В дослідженні автору вдалося досягти його мети.

Практичне значення одержаних результатів. Наведені в авторефераті дисертації положення можуть бути застосовані не тільки в науково-дослідній сфері як основа для подальшого розроблення та

удосконалення адміністративно-правового регулювання протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні, але й у правотворчості – в ході уточнення та доповнення чинних законодавчих та підзаконних актів, що буде сприяти поліпшенню правового регулювання протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні, а також і у навчальному процесі. За результатами дослідження отримано чотири акти впровадження

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату. Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених МОН України вимог.

Аналіз тексту дисертації дозволяє відмітити, що автором здійснено комплексне вивчення, теоретичний аналіз, осмислення та розгляд доктринальних ідей та практичних аспектів щодо адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні з наступним обґрунтуванням теоретичних положень і формулюванням рекомендацій щодо напрямків і перспектив її подальшого розвитку. Використання належної методологічної та інформаційної основ дисертаційного дослідження надало авторові можливість отримати нові науково обґрунтовані результати, які мають як теоретичне, так і практичне значення для подальшого вдосконалення адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні.

Повнота висвітлення результатів дослідження. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, досить повно викладено у восьми статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, п'яти тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях та круглих столах та п'яти інших опублікованих працях, які додатково відображають наукові результати дисертації.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК.

Усе викладене дає підставу для висновку про те, що дисертаційне дослідження «Адміністративно-правова протидія правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні» виконане на належному науково-теоретичному рівні, є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання, яке має суттєве значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Михальський Олег Олександрович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:
Начальник Інституту
кримінально-виконавчої служби,
доктор юридичних наук, доцент,
заслужений діяч науки і техніки України

Є.Ю. Бараш